

ΤΙΜΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Ἐν Ἑλλάδι

Ετησίως Δρ. Ν. 5

Ἐξαμήν. » » 3

ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

10 Φεβρουαρίου. 1889

ΤΙΜΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ

Ετησίως Δρ. Ν. 7

Ἐξαμήνου » » 4

ΕΤΟΣ Β'.

Ἀριθμός.....19

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΑΠΕΡΟΡΝΤΕΟΝ : Τῇ Διευθύνσει τῆς «ΧΛΟΗΣ» Πάτρας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: ΤΟ ΑΙΓΑΙΟΝ ΑΝΑΣΤΑΤΟΥΜΕΝΟΝ.— ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ.— Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΜΑΓΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ.— Η ΜΙΚΡΟΤΕΡΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΕΝ ΤΩ ΚΟΣΜΩ.— ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΠΑΝΔΑΙΣΙΑ.— ΠΟΙΗΣΙΣ κλπ.

JULES VERNE

ΤΟ ΑΙΓΑΙΟΝ ΑΝΑΣΤΑΤΟΥΜΕΝΟΝ

(Μετάφρασις Ἑποποῦ)

Β'. Πρόσωπον πρὸς πρόσωπον.

Μετά δέκα λεπτά, ελαφρά τις λέμβος, καταλιπούσα τὴν σακοπέλαγον, ἀπεβίβασεν εἰς τὴν προκυμαίναν, ἄνευ οὐδενὸς συντρόφου, ἄνευ οὐδενὸς ὅπλου τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ἐναντίον τοῦ ὁποίου οἱ Βοιτύλιοι μετὰ τόσης ζέσεως εἶχον ἐπιπέσει.— τὸν πλοίαρχον τῆς Καρύστιας.— οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ μικρὸν πλοῖον τὸ ὁρμῶν ἐν τῷ λιμένι.

Ὁ ἀνὴρ οὗτος, μεσσίου ἀναστήματος, ἐπεδείκνυε μέτωπον ὑψηλὸν καὶ ὑπερήφανον ὑπὸ τὸν πυκνόμαλλον ναυτικὸν τοῦ πῆλον. Ἐν τοῖς ζωηροῖς αὐτοῦ ὀφθαλμοῖς ἔλαμπε βλέμμα ἐταστικόν, ἐνθ' ἄνωθεν τοῦ χείλους τοῦ μύστακος κλέφτικοι, ὀρίζοντιώς ἐκτεινόμενοι, ἔληγον εἰς παχεῖς θυσαίνους, οὐχὶ εἰς ὀξύ. Τὸ στήθος τοῦ ἦν εὐρύ, τὰ μέλη τοῦ εὐρωστά καὶ ἡ μέλαινα αὐτοῦ κόμη ἐπιπτεν εἰς βοστρύχους ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ. Ἐὰν εἶχεν ἡλικίαν πλεον τῶν τριάκοντα ἐτῶν, τὸ πλεον τοῦτο δὲν θὰ ἦτο περισσώτερον μηνῶν τινῶν. Ἀλλ'

ἡ ἡλικίας τοῦ ὄψις, ἡ τρυχύτης τῆς φυσιογνωμίας τοῦ, ἡ δίκην αὐλάκος διασχίζουσα τὸ μέτωπόν τοῦ ρυτίς, ἐν ἧ οὐδὲν ἐντιμὸν ἠδύνετο νὰ βλαστήσῃ, παρίστων αὐτὸν γηραιότερον τῆς ἡλικίας τοῦ.

Ὁ βράχυν ἐπενδύτης δὲν ἔφερε, δὲν ὠμοῖαζε μήτε πρὸς τὸν κοιτωνίτην, μήτε πρὸς τὸν ὑπενδύτην, μήτε πρὸς τὴν φοῦστα νέελλαν τοῦ παλακαρίου. Τὸ καφτάνι τοῦ καὶ ἡ ἐν ὑψηλαῖς ὑποδήμασιν ἐξαφраниζομένη εὐρύπτυχος ὑποπράσιος περισκελὶς τοῦ, ἀνεμίμνησκον μᾶλλον τὴν ἐνδυμασίαν ναύτου τῶν βαρβαρικῶν ἁκτῶν. — Καὶ ἐν τούτοις ὁ Νικόλαος Στάρκος ἦτο γνήσιος Ἕλληνας, καὶ αὐτόχθων τοῦ λιμένος τούτου τοῦ Βαϊτύλου ἐν ᾧ εἶχε διέλθει τὰ πρῶτα ἔτη τῆς νεότητός τοῦ. Παῖς καὶ νεανίας ἔζησε μεταξὺ τῶν βράχων τούτων ἐνθα τὰ πρῶτα ἔλαβε μαθήματα ἐν τῷ θαλασσίῳ βίῳ· εἰς τὰ πρῶτα ταῦτα ἐδοκίμασε τὴν ἐν τοῖς ρεύμασι καὶ τοῖς ἀνέμοις τύχην τοῦ. Δὲν ὑπῆρχεν ἀγγυροβόλιον οὐτινος νὰ μὴ ἐξήτασσε τὸ κατ' ὀργυῖας εὖρος καὶ τὰς ἀντηρίδας. Δὲν ὑπῆρχε σκόπελος, δὲν ὑπῆρχε βράχος, δὲν ὑπῆρχεν ὑψαλός, οὐ τὸ ὕψος τῷ ἦτο ἀγνωστον Δὲν ὑπῆρχεν ἐλιγμός τῆς διώρυγος, οὐ δὲν ἦτο ἱκανὸς νὰ διέλθῃ ἄνευ πυξίδος καὶ ἄνευ πρῶφρος τὰς πολλαριθμούς καμπάς. Εὐχερὲς ὅθεν νὰ νοήσῃ τις πῶς, παρὰ τὰ ψευδῆ τῶν συμπα-

τριωτῶν του σήματα, ἡδυνήθη τόσῳ βε-
βία χεῖρὶ νὰ διευθύνῃ τὴν σακολέβαν.
"Ἄλλως τε, ἐγνώριζε κατὰ πόσον ἦσαν ἄ-
ξιοι ἐμπιστοσύνης οἱ Βοιτύλιοι· ἤδη δὲ
τοὺς ἔβλεπε καὶ ἐν τῷ ἔργῳ· καὶ ἴσως, ἐν
συνόλῳ, δὲν ἀπειδοκίμαζε τὰ ἀρπακτικὰ
των ἔνστικτα, ἀφ' ἧς μάλιστα ἡδυνήθη
νὰ ἐκτιμῇσιν αὐτοὺς εἰς ταῦτα ἰδίῳις ὁμ-
μασι.

Ἄλλ' ἐν ἐγνώριζεν αὐτοὺς, ὁ Νικόλαος
Στάρκος δὲν ἦτο ὀλιγώτερον γνωστὸς εἰς
αὐτοὺς. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του,
ἐνὸς τῶν πολυκρίθμων τῶν Τούρκων θυμά-
των, ἡ μήτηρ του, καταβιβρωσκομένη ὑπὸ
τοῦ μίσους, δὲν ἀνέμεινε πλέον ἢ τὴν ὥραν
καθ' ἣν θὰ ἐρρίπτετο εἰς τὴν πρώτην κατὰ
τῆς ὁθωμανικῆς τυραννίδος ἐξέγερσιν. Αὐ-
τὸς δὲ, δεκκοκταετῆς ἔτι, εἶχε καταλεί-
πει τὴν Μάνην ἵνα διατρέξῃ τὰς θαλάσ-
σας, καὶ ἰδίᾳ τὸ Αἰγαῖον· τελειοποιούμε-
νος οὕτω οὐ μόνον ἐν τῇ ναυτικῇ ἀλλὰ
καὶ ἐν τῇ πειρατικῇ. Ἐπὶ τίνων κατὰ τὴν
περίσθον ταύτην πλοίων ὑπηρέτησε, ποίοις
ἀρχηγοῖς ἀλητῶν ἢ πειρατῶν ὑπήκουσεν,
ὑπὸ τίνα τὰ πρῶτά του ἀνδραγαθήματα
σημαῖαν ἐξετέλεσε, ποῖον ἡ χεῖρ του αἶμα
ἔχυσε, τὸ τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἑλλάδος ἢ τὸ
τῶν ὑπερασπιστῶν αὐτῆς, — καὶ δὴ τὸ εἰς
τὰς φλέβας του ρέον, — μόνος αὐτὸς θὰ
ἡδύνατο ν' ἀποκριθῇ εἰς τὰ ἐρωτήματα
ταῦτα. Πλειστάκις ἐν τούτοις τὸν εἶχον
ἐπικνίδει εἰς τοὺς διαφόρους τοῦ κόλπου
τῆς Κορώνης λιμένας. Τῶν συμπατριωτῶν
του δὲ τινες διηγοῦντο μάλιστα τὰ ἔξοχα
αὐτοῦ κατορθώματα, ὧν ὑπῆρξαν μέτο-
χοι· ἐμπορικὰ πλοῖα προσβληθέντα καὶ
ληηλατηθέντα, πλοῖα φορτία ὅλοσχερῶς
διαρπαγέντα! . . . Ἐν τοσούτῳ ὅμως ἐν τι
μυστήριον περιεκύκλου τὸ ὄνομα τοῦ Νι-
κολάου Στάρκου. Ἄλλ' ἀφ' ἐτέρου, τοιού-
τον τὸ ὄνομα τοῦτο ἐνεποίει ἐν ταῖς ἐπαρ-
χίαις τῆς Μάνης σεβασμὸν, ὥστε πάντες
πρὸ αὐτοῦ ὑπεκλίνοντο. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖ-
ται ἐν τῷ ἀνθρῳπῳ τούτῳ γενομένη ὑπὸ
τῶν κατοίκων τοῦ Βοιτύλου ὑποδοχὴ·
ἐντεῦθεν ἡ ἐπὶ μόνῃ τῇ πικρῇ του κα-
τὰ πληγῆς αὐτῶν· ἐντεῦθεν ἡ πικρὰ πάντων

ἐγκατάλειψις τῆς προθέσεως τοῦ ληλα-
τῆσαι τὴν σακολέβαν ὅτε ἀνεγνώρισαν τὸν
κυβερνήτην αὐτῆς.

Εὐθὺς ὡς ὁ πλοίαρχος τῆς Καρύστας
προσῆγγισε τὴν προκυμαῖαν τοῦ λιμένος
μικρὸν ὀπίσθεν τοῦ κυματοθραύστου ἄνδρες
καὶ γυναῖκες δραμόντες πρὸς ὑποδοχὴν
του ἐσάχθησαν μετὰ σεβασμοῦ ἐπὶ τῇ δια-
βάσει του. Ὅτε ἀπεβιβάσθη, οὐδεμία
προεφέρθη φωνή. Ἐφάνετο ὅτι ὁ Νικό-
λαος Στάρκος ἐκέκτητο ἀρκετὸν γόητρον
νὰ ἐπιβάλλῃ σιγὴν τοῖς περὶ αὐτὸν διὰ μό-
νης τῆς παρουσίας του. Περιέμενον μὴπως
ὁμιλήσῃ, καὶ, ἂν δὲν ὁμιλεῖ, — ὅπερ δυ-
νατὸν, — οὐδεὶς νὰ τῷ ἀπευθύνῃ τὸν λό-
γον θὰ ἐτόλμα.

Ὁ Νικόλαος Στάρκος διατάξας τοὺς
ναύτας τῆς λέμβου του νὰ ἐπανακάμψωσιν
εἰς τὸ πλοῖον, ἐχώρησε πρὸς τὴν γωνίαν,
ἣν ἡ προκυμαῖα σχηματίζει εἰς τὸ βάθος
τοῦ λιμένος· μόλις ὅμως ἔκαμεν εἴκοσι
βήματα ἔστη καὶ, στραφεὶς πρὸς τὸν γη-
ραιὸν ναύτην, ὅστις τὸν ἠκολούθει ὡσεὶ
περιμένων διαταγὴν τινα πρὸς ἐκτέλεσιν :

— «Γόζε,» εἶπε, θὰ χρειασθῶ δέκα εὐ-
πρώστους ἄνδρας πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ
»πληρώματός μου.»

— «Θὰ τοὺς ἔχῃς, Νικόλαε Στάρκε.»
Ἀπεκρίθη ὁ Γόζος.

Ὁ πλοίαρχος τῆς Καρύστας χρει-
ασθεὶς ἄλλοτε ἑκατὸν τοιούτους, κατώρ-
θωσεν εὐχερῶς νὰ τοὺς ἐπιτύχῃ ἐκλέξας
αὐτοὺς μεταξὺ τοῦ ναυτικοῦ ἐκείνου πλή-
θους. Καὶ οἱ ἑκατὸν ἐκεῖνοι, χωρὶς νὰ ἐ-
ξετάσωσι ποῦ τοὺς ὠδήγουν, διὰ ποῖον
βόλανον ἔργον τοὺς προσδιώριζον, διὰ
λογισμὸν τίνος μετέβαινον νὰ πλεύσωσιν
ἢ συμπλακῶσιν, ἠκολούθησαν τῷ συμ-
πατριώτῃ των ἑτοιμοὶ νὰ συμμερισθῶσι
τὴν τύχην ἐκείνου, καθ' ὅτι ἐγνώριζον κα-
λῶς ὅτι κατὰ τοιόνδε ἢ τοιόνδε τρόπον
θὰ εὕρισκον τέλος μετ' αὐτοῦ τὴν τύ-
χην των.

— «Οἱ δέκα αὐτοὶ ἄνδρες ἐντὸς μιᾶς
ὥρας, νὰ εἰναι ἐπὶ τῆς Καρύστας.»
Προσέθηκεν ὁ πλοίαρχος.

— «Θὰ εἰναι.» Ἀπήντησεν ὁ Γόζος.

Ὁ Νικόλαος Στάρκος, δείξας διὰ χειρονομίας, ὅτι δὲν ἐπεθύμει νὰ συνοδευθῇ, ἀνῆλθε τὴν κρηπίδα, ἣτις σχηματίζει καμπὴν περὶ τὴν ἐσχάτιαν τοῦ κυματοθραύστου, καὶ ἐξηφάνισθη ἐν τινὶ τῶν στενωπῶν τοῦ λιμένος.

Ὁ γέρον Ῥόζος, σεβόμενος τὴν θέλησίν του, ἐπληρώθη πρὸς τοὺς συντρόφους του καὶ ἐπελήρθη τῆς ἐκλογῆς τῶν δέκα ἀνδρῶν τῶν μελλόντων νὰ συμπληρώσωσι τῆς σκαλοῦρας τὸ πλήρωμα.

Ἐν τούτοις ὁ Νικόλαος Στάρκος ἀνῆρχετο μικρὸν κατὰ μικρὸν τὰς κλιτύς τῆς προκειμένης τοῦ Βοιτύλου ἀπερῶτος ἀκτῆς. Εἰς τὸ ὕψος ἐκεῖνο οὐδεὶς ἄλλος ἠκούετο θόρυβος πλὴν τῆς ὑλακῆς τῶν ἀγρίων ἐκείνων κυνῶν τῶν τοῖς ταξιδευούσιν ἐπίσης φοβερῶν ὡς οἱ θῶες καὶ οἱ λύκοι, κυνῶν μὲ σιγῶνας τρομερὰς καὶ μὲ πλατεῖαν μολοσσῶν μορφήν, οὗς οὐδαμῶς ἡ χάρις πτοεῖ. Ἀλλοὶ τινες περιεδινούντο εἰς τὸ ἀχνεῖς πλαταγίζοντες τὰς εὐρεῖας τῶν πέτρων καὶ ἐπιστρέφοντες εἰς τὰς ραχὰς τῆς παραλίας.

Μετ' οὐ πολὺ ὁ Νικόλαος Στάρκος, παρελθὼν τὰς τελευταίας τοῦ Βοιτύλου οἰκίας, ἠκολούθησε τὴν δύσβατον ἀτραπὸν τὴν περιστρέφουσιν τὴν ἀκρόπολιν τοῦ Καλάφα· παρελθὼν δ' εἶτα τὰ ἐρείπια ἀκροπόλεως ἀνεγερθείσης ποτὲ ἐν τῇ στενωπῇ ταύτῃ ὑπὸ τοῦ Βιλλαρδουίνου, καθ' ἣν ἐπύχην οἱ Σταυροφόροι κατέλαβον διὰ φρικτῆς Πελοποννήσου μέρη, πρὸς περιτείχισιν τῶν γηγενῶν πύργων ὑφ' ὧν ἔτι καὶ νῦν κοσμεῖται ἡ ἀπότομος ἐκείνη ἀκτὴ, ἔσθη ἐπὶ στιγμὴν καὶ ἐστράφη.

Εἰς τὸν ὀρίζοντα, ἐνταῦθεν τοῦ ἀκρωτηρίου Γάλλος, ἡ ἡμισέληνος μετὰ μικρὸν ἔμελλε νὰ σεσθῇ ἐν τοῖς ὕδασι τοῦ Ἰονίου. Τῇδε κηκεῖσε, ἐν τοῖς στενοῖς τῶν ὑπὸ τῆς δροσερᾶς ἐσπερίας αὐρᾶς περιδινομένων νεφῶν ρήγμασιν, ἐμχαράσσον σπάνιοι τινες ἀστέρες. Κατὰ τὰς νηνεῖας ναυρικῇ ἐβασίλευε περὶ τὴν ἀκρόπολιν σιγή. Δύο ἢ τρεῖς μικρὰ ἰστία, μόλις ὀρατὰ, ἠυλάκουν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ κόλπου διευθυνόμενα πρὸς τὴν Κορώνην ἢ ἐ-

πικνερχόμενα εἰς τὴν Καλαμάτα. Ἄνευ τοῦ ἐπὶ τῆς κορωνίδος τοῦ ἱστοῦ τῶν ταλαντευομένου φανοῦ, ὥς ἀδύνατον ἦθελεν εἶσθαι ν' ἀνγκνωρισθῶσιν. Ἀνωθεν ὥς 7—8 πύρρα ἔλαμπον ἐπίσης ἐπὶ διαφόρων τῆς παραλίας σημείων διπλασιαζόμενα ὑπὸ τῆς ὑποτρόμου τῶν κυμάτων ἀντανάκλασως. Ἦσαν ταῦτα πύρρα ὀλιγοτικῶν πλοιαρίων ἢ πύρρα κατοικιῶν ἀνκφθέντα διὰ τὴν νύκτα, οὐδεὶς θὰ ἠδύνατο ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο.

Ὁ Νικόλαος Στάρκος ἀντελήφθη αὐθαρῶς καὶ ἐν συνόλῳ διὰ τοῦ εἰθισμένου εἰς τὰ σκόπη βλέμματός του ἀπάσιν τὴν ἀχανῆ ἐκείνην ἔκτασιν. Ἐνυπάρχει εἰς τὸ ὄμμα τοῦ νυκτοῦ ἰσχύς διαπεραστικῆς ὁράσεως καθιστώσης αὐτὸν ἱκανὸν νὰ βλέπῃ ἐκεῖ ἔνθα πᾶς ἄλλος δὲν θὰ ἐβλεπε. Ἀλλὰ, κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἐφάνετο ὅτι τὰ ἐξωτερικὰ ἀντικείμενα οὐδεμίαν τῇ κυβερνήτῃ τῆς Καρύστας ἐντύπωσιν ἐνεποιούν, εἰθισμένῳ ἀναμφιβόλως εἰς σκηνὰς πάντη ἄλλοις. Ὅχι, τὴν φορὰν ταύτην, παρατηρῶν τὰ περὶ αὐτὸν, διελογίζετο βλάβας. Τὸν γενέθλιον ἐκείνον ἀέρα, ὅστις εἶναι ὁ ἐντόπιος τῆς χώρας ἀνεμος τὸν ἀνέπνεε σχεδὸν ἀσυνειδήτως· καὶ διέμενε, ἀκίνητος, σύννους, μὲ τοὺς βραχίονας ἐσχυρωμένους, ἐνθ' ἡ ἐκτὸς τῆς καυσίας του ἀνερριμμένη κεφαλὴ του ἴστατο ἀκίνητος ὡς λιθίνη.

Τέταρτον περίπου ὥρας διέρρευσε οὕτω, καὶ ὁ Νικόλαος Στάρκος δὲν εἶχε παύσει παρατηρῶν τὴν δύσιν ἐκείνην τὴν ὀρίζουσιν τὸν ἀφεστώτα τῆς θαλάσσης ὀρίζοντα. Κατόπιν, ἐποίησε βήματά τινα ἐνερχόμενος ἐκ τῶν πλάγιων τοῦ παραλίου βράχους· ἀλλ' οὐχὶ τυχαίως ἠκολούθει τὴν ὁδὸν ταύτην. Ἐνδόμυχός τις τὸν ὠδήγει σκέψις, ἀλλ' ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ του ἀπέφευγον ἔτι νὰ ἴδωσιν ἐκεῖνο, ὅπερ ἀνέζητῶν, ἀνῆλθε τοῦς Βοιτυλίου βράχους.

Ἄλλως τε, οὐδὲν ἀνιχνώτερον τῆς ἀκτῆς ταύτης, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Ματαπᾶ μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀδιεξόδου στενωποῦ τοῦ κόλπου. Δὲν ἐβλάστανον ἐκεῖ

μήτε πορτοκαλέαι, λεμονέαι, κυνόσδαστοι, ροδοδάφναι, ἰάσμαι τῆς Ἀργολίδος, συκαῖ, κόμαροι, συκαμινέαι, μήτε τι τῶν φυτῶν ἐκείνων τῶν πλουσίας καὶ εὐθαλεῖς ἀποτελούντων εἰς τινὰ τῆς Ἑλλάδος μέρος πεδιάδας· μήτε πρίνος, μήτε πλάτανος, μήτε ροιὰ ἀποτόμως προβάλλουσα ἐκτὸς τοῦ ζοφεροῦ τῶν κυπαρίσσω καὶ τῶν κέδρων παραπετάσματος. Πανταχοῦ βράχοι, οὓς γειτονικῇ τῶν ἡφαιστειογενῶν τούτων χωρῶν καθίζησις εὐχερῶς θέλει δυνηθῆ νὰ κατακρημνίσῃ εἰς τὰ ὕδατα τοῦ κόλπου. Πανταχοῦ, ἐπὶ τῆς ἀνεπαρκοῦς πρὸς διατροφὴν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς μκνιαιτικῆς ταύτης χώρας ἀγρία βασιλεύει τραχύτης. Μόλις ἰσχύαι τινες βλαστούνουσι καὶ παρεστραμμέναι πεῦκται, τὴν ρητίνην ἐφαρμένην ἔχουσιν, αἷς ἐλλεῖπει ἡ ἱκμάς, ὅπερ συντελεῖ πρὸς τὸ νὰ διαφαίνωνται τὰ βάθρα τῶν κορυμῶν των τραύματα· τῇδε κακεῖσε δὲ κατεσκληκυῖαι τινες κάκτοι, ἀληθεῖς ἀκκνθοσκόλυμοι, ὧν τὰ φύλλα ὁμοιάζουσι πρὸς μικροὺς ἡμικδεδαρμένους ἔχινους. Οὐδὲν τέλος ὑπάρχει, μήτε, ἐν τοῖς κκχεκτικοῖς δενδρουλλίοις, μήτε ἐν τῷ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ χαλικώδους ἄμμου ἢ ἐκ λιπαρᾶς φυτικῆς γῆς (humus) συνισταμένῳ ἐδάφει, ἐξ οὗ νὰ τρώγωσιν αἱ αἰγες, αἵτινες ἄλλως τε ἐκ τῆς λιπότητος τῆς τροφῆς των καθίστανται ὀλίγον ἀτίθαστοι.

Εἴκοσιν ἐν τούτοις ὁ Νικόλαος Στάρκος προχωρήσας βήματα ἔστη καὶ αὐθις. Εἶτα ἐστράφη πρὸς τὰ βορειοανατολικά, πρὸς ὃ μέρος αἱ ἀπομεμακρυσμένοι τοῦ Ταῦγέτου κορυφαὶ διέγραφον τὴν ἀλληλογραφίαν του ἐπὶ τοῦ ἥττον ζοφεροῦ τοῦ στερεώματος βάθους· εἰς ἡ δύο κατὰ τὴν ὥρην ἐκείνην ἀνυψέλλοντες ἀστέρες ἔλαμπον ἔτι ἐν αὐτῷ, ἴσα τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ ὀρίζοντος, ὡς ὀγκώδεις πυγολαμπίδες.

Ὁ Νικόλαος Στάρκος εἶχε μείνει ἀκίνητος. Παρετῆρει ταπεινὸν τινὰ ξύλινον οἰκίσκον κατέχοντα ἐξοιδησίν τινὰ τῆς ἀπορρώγος ἀκτῆς εἰς πεντήκοντα βημάτων ἀπόστασιν· ἀπλὴν καὶ μονήρην κατοικίαν ὑπερῶν τοῦ χωρίου κειμένην, εἰς ἣν δὲν

ἔφθανέ τις ἢ διὰ στενωπῶν, ὠκοδομημένην ἐν μέσῳ περιδόλου ἐξ ἡμιαπογεγυμνωμένων τινῶν δένδρων περικυκλουμένων ὑπὸ αἵμασι· ἀκκνθῶν. Τὸ ἐν λόγῳ οἶκημα ὑπετίθετο πρὸ πολλοῦ ἐγκαταλελειμμένον. Ἡ αἵμασιδ' ἐν ἀθλίᾳ εὐρισκομένη καταστάσει, καὶ ἐδῶ μὲν πυκνὴ ἐκεῖ δὲ διάτρητος, δὲν ἦτο πλέον ἐπαρκὴς πρὸς ὑπεράσπισίν της φραγμός. Οἱ πλάνητες κύνες, οἱ ἐνίοτε ἐπισκεπτόμενοί τὸν τόπον θῶες, πολλὰκις ἤδη εἶχον καταστρέψει τὴν μικρὰν ταύτην τοῦ Μκνιαιτικοῦ ἐδάφους γωνίαν. Ἡμῖς ἤρχομα καὶ θάμνοι ἦσαν τὰ μόνα τῆς φύσεως δῶρα εἰς τὸν ἔρημον τοῦτον τόπον, ἀφ' οὗτο ἡ ἀνθρώπινος χεὶρ ἔπαυσε νὰ ἐργάζεται ἐν αὐτῇ.

Καὶ δικτὶ ἡ ἐγκατάλειψις αὐτῆς; Διότι ὁ κτήτωρ τοῦ τεμαχίου τούτου τῆς γῆς εἶχε πρὸ πολλοῦ ἀποθάνει· διότι ἡ χήρα του, ἡ Ἀνδρονίκη Στάρκου, εἶχε καταλείπει τὴν χώραν ὅπως πορευθῇ νὰ λάβῃ θέσιν μεταξὺ τῶν ἀνδρείων ἐκείνων γυναικῶν, αἵτινες ἀνεδείχθησαν ἐν τῷ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνι· διότι ὁ υἱὸς ἀφ' ἧς ἀνεχώρησεν, οὐδέποτε εἶχεν ἐπαναθέσει τὸν πόδα εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν.

Ἐκεῖ ἐν τούτοις εἶχε γεννηθῇ ὁ Νικόλαος Στάρκος. Ἐκεῖ διήλθε τὰ πρῶτα τῆς νεότητός του ἔτη. Ὁ πατήρ του μετὰ μακρὸν καὶ ἔντιμον ναυτικὸν βίον εἶχεν ἀποχωρήσει εἰς τὸ ἄσυλον τοῦτο, ἀλλ' ἔζη ἀποκεχωρισμένος τῆς κοινωνίας ταύτης τοῦ Βοιτύλου, ἧς αἱ ἀκολασίαι τῷ ἐπροξέονουν φρίκην. Ἄλλως τε, μᾶλλον πεπαιδευμένος καὶ κατὰ τι πλέον τῶν ἀνθρώπων τοῦ λιμένος πνεῦμα ἔχων, ἠδυνήθη νὰ βιώσῃ μονήρης μεταξὺ τῆς συνουρίας καὶ τοῦ υἱοῦ του. Ἐζῆ οὕτως ἐν τῷ βάθει τοῦ καταφυγίου τούτου, ἀγνώως καὶ ἡρεμῶς, ὅτε ἡμέραν τινὰ ἐν παραφορᾷ ὀργῆς δοκιμάσας ν' ἀντιστῇ κατὰ τῆς τυραννίας, ἐπλήρωσε διὰ τῆς ζωῆς του τὴν ἀντίστασιν του ταύτην. Ἀδύνατον νὰ διαφύγῃ τις τοὺς πράκτορας τῆς Τουρκίας οὐδ' εἰς τὰ πέρατα τῆς χερσονήσου!

Τοῦ πατρὸς ἤδη μὴ ὑπάρχοντος πλέον ὅπως χειραγωγῇ τὸν υἱὸν του, ἡ μήτηρ

ὑπῆρξεν ἀνίκανος νὰ τὸν περιορίσῃ. Ὁ Νικόλαος Στάρκος παρήτησε τὴν οἰκίαν ἵνα διατρέξῃ τὰς θαλάσσας θέτων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πειρατείας καὶ τῶν πειρατῶν τὰ θαυμαστά του ναυτικὰ προτερήματα ὧν ἐκ γενετῆς ἦτο κάτοχος. Πρὸ δέκα λοιπὸν ἐτῶν ἡ οἰκία εἶχεν ἐγκαταλειφθῇ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ καὶ πρὸ ἐξ ὑπὸ τῆς μητρός. Ἐλέγετο δ' ἐν τούτοις ἀνὰ τὴν χώραν ὅτι ἐνίοτε ἡ Ἀνδρονίκη ἐπανήρχετο· ἐπιστεύετο τοῦλάχιστον τοῦτο, ἀλλ' ὡς σπανίως γινόμενον καὶ ἐπὶ βραχὺ διαρκοῦν, χωρὶς αὕτη νὰ συγκοινωνῇ μεθ' οὐδενὸς τῶν κατοίκων τοῦ Βοιτύλου.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν Νικόλαον Στάρκον, οὐδέποτε ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καὶ τοὶ ἄπαξ ἡ δις εἶχεν ἐπανέλθει εἰς Μάνην, ἀναγκασθεὶς ἐκ τινος τυχαίας τῶν ἐκδρομῶν του ἐκβάσεως, οὐδέποτε ἐφανέρωσε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπανιδῇ τὴν σεμνὴν ταύτην οἰκίαν τῆς ἀπορρώγος ἀκτῆς. Οὐδέποτε ἐξῆλθε τῶν χειλέων του κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐγκαταλείψεώς της ἐρώτησις τοῦ περὶ πῶς εὕρισκετο. Οὐδέποτε ὑπαινιγμὸς ὡς πρὸς τὴν μητέρα του ἵνα μάθῃ ἐάν ποτε ἐκείνη ἐπανήρχετο εἰς τὸ μνηθερὸς ἐνδιαίτημα. Ἀλλ' ἐν μέσῳ τῶν φοβερῶν συμβάντων ἅπερ ἐκύλιον τότε εἰς τὸ αἷμα τὴν Ἑλλάδα, ἵσως τὸ ὄνομα τῆς Ἀνδρονίκης εἶχε φθάσει μέχρις αὐτοῦ, — ὅπερ ὄνομα ὤφειλε βεβαίως, ἐκ τύψεως συνειδότος, νὰ διεγείρῃ ἐνδόμυχόν τινα συγκίνησιν ἐν τῇ συνειδήσει του, ἐὰν ἡ συνειδήσις του δὲν εἶχε καταστῇ ἀναισθητός. Καὶ ἐν τούτοις, αἰτία τῆς κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν ἡμέραν προσορμίσσεως του εἰς τὸν λιμένα τοῦ Βοιτύλου δὲν ἦτο μόνον ἡ ἐνίσχυσις τοῦ πληρώματος τῆς σκοπέλας διὰ δέκα ἀνδρῶν. Ἐπιθυμία, — μείζον ἐπιθυμία, — ἀναπόδραστος τις ἔμφυτος ὁρμὴ, ἣν ἵσως δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ σαφῶς, τὸν εἶχεν ὠθήσει πρὸς τοῦτο ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπανιδῇ, δι' ἐσχάτην ὄντως φράγαν, τὴν πατρικὴν στέγην, νὰ θίξῃ ἄπαξ ἔτι διὰ τοῦ ποδὸς τὸ ἔδαφος ἐφ' οὗ ἐδιδάχθη τὰ πρῶτά του βήματα, ν' ἀναπνεύσῃ τὸν μεταξὺ τῶν τοί-

χων ἐκείνων ἐγκεκλεισμένον ἀέρα ὁπόθεν ἤντλησε τὴν πρώτην του πνοήν, ἔνθα ἐτραύλισε τὰς πρώτας νηπιακὰς του λέξεις. Ναί ! . . . ἰδοὺ διατὶ ἀνῆρχετο τὰς σκολιὰς τῆς ἀπορρώγος ταύτης ἀκτῆς ἀτραπούς· ἰδοὺ διατὶ εὕρισκετο τὴν ὥραν ταύτην πρὸ τοῦ δρυφάκτου τῆς μικρᾶς αἱμασιᾶς.

Ἐκεῖ ἐποίησε κίνημα δισταγμοῦ. Ὅσον ἀνάλγητος καὶ ἂν ἦναι καρδιά τις ἀδύνατον νὰ μὴ φρίσῃ ἐπὶ τισι τοῦ παρελθόντος ἀναμνήσεσι. Οὐδαμοῦ γεννᾶται τις ἵνα μὴδὲν αἰσθάνηται πρὸ τῆς θέσεως ἔνθα τὸν ἐλίκνισε μητρικὴ χεὶρ· αἱ ἀνθρώπινον ἴνες δὲν δύνανται ν' ἀλλοιωθῶσιν εἰς τοιοῦτο σημεῖον ὥστε μηδεμίαν τούτων νὰ μὴ δονῇται ὅτε τις τῶν ἀναμνήσεων τούτων τὴν ἐγγίσῃ. Τοιοῦτόν τι συνέβη καὶ τῷ Νικολᾷ Στάρκῳ στάντι ἐπὶ τοῦ κατοφλίου τῆς ἐγκαταλειμμένης οἰκίας, τῆς ἐπίσης ζοφερᾶς, ἐπίσης σιωπηλῆς, ἐπίσης πενθίμου εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὡς καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

— « Ἄς εἰσέλθω ! . . . Ναί, . . . ἄς εἰσέλθω ! »

Αὗται ὑπῆρξαν αἱ πρῶται λέξεις ἃς προέφερον ὁ Νικόλαος Στάρκος. Καὶ ταύτας μόνις ὑπετραύλισεν, ὥσει κατείχετο ὑπὸ τοῦ φόβου μὴ ἀκουσθῇ καὶ προκαλέσῃ ὀπτασίαν τινα ἐν τῇ στενωπῷ. Τὶ εὐκολώτερον τοῦ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν αἱμασίαν ταύτην ! Τὸ δρυφάκτον ἦν συντετριμμένον, αἱ παραστάδες ἔκεινον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους· δὲν εἶχεν κἂν οὐδὲ μίαν θύραν ν' ἀνοίξῃ, μίαν κυκλίδαν ν' ἀπωθήσῃ.

Εἰσῆλθεν· ἔστη πρὸ τῆς οἰκίας, ἥς τὰ προστεγάζματα μόνις ἐκ τῶν ἄκρων συνεκράτουν ἤδη τὰ ἐσκωριασμένα καὶ τετριμμένα σιδηρώματα. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην αἰγωλίος τις ἀφῆκε κραυγὴν ἀποπτάς συστάδος τινος σχίνων ἀποφρακτούσης τὸ κατώφλιον τῆς θύρας. Ἐκεῖ ὁ Νικόλαος Στάρκος ἐφάνη πλειότερον δισταζών. Ἀμετάκλητον ἐν τούτοις εἶχε λάβει ἀπόφασιν νὰ ἐπανιδῇ τὸ οἶκημά μέχρι τοῦ ἐσχάτου αὐτοῦ διαμερίσματος. Ὅθεν ὠργίσθη κρυφίως διὰ τὴν ἣν ἐν ἐκυτῷ ἡσθᾶ-

νετο συνειδήσεως τύψιν· καί, ἂν ἡσθάνετο ἑαυτὸν συγκεκινημένον, τὸν ἡσθάνετο ὅμως καὶ παρωγισμένον. Ἐφαίνετο ὅτι ἐκ τῆς πατρικῆς ἐκείνης στέγης ἐπεθύμει ν' ἀποσπασθῇ ὥς τις διαμαρτυρία κατ' αὐτοῦ, ὥς τις τελευταία κατάρρα !

Ἀλλὰ πρὸς τοῦτοις πρὶν εἰσέλθῃ ἡθέλησε νὰ περιέλθῃ τὴν οἰκίαν. Ἡ νύξ ἦν ζοφερὰ· οὐδεὶς τὸν ἔβλεπε, καί. . . «δὲν ἔβλεπεν αὐτὸς ἑαυτόν !» ἐν καιρῷ ἡμέρας ἴσως δὲν θὰ ἤρχετο, . . . ἀλλ' ἐν βαθείᾳ νυκτὶ ἡσθάνετο μείζονα αὐθαδεῖαν πρὸς τὸ νὰ καταφρονήσῃ τὰς ἀναμνήσεις του !

Ἰδοὺ λοιπὸν αὐτὸς, βαδιζων διὰ βήματος λαθραίου, ὅμοιος πρὸς κακοῦργον πειρώμενον ν' ἀνακαλύψῃ τὰ προσιτὰ μέρη οἰκίας ἣν εἰς ἐρείπιον νὰ μεταβάλλῃ προτίθεται, παρερχόμενος τοὺς κατὰ τὰς γωνίας διερρηγμένους τοίχους, κάμπτων τὰς ἀκμὰς, ὧν ἡ ὁσημέραι καταβιβρωσχομένη θάσις ἐξηφανίζετο ἐν τοῖς βρούοις, ψηλαφῶν διὰ τῆς χειρὸς τοὺς κλονιζομένους ἐκείνους λίθους ὥς ἵνα ἴδῃ ἂν ὑπελείπετο ἔτι μόνον τι ζωῆς ἐν τῷ λιθίνῳ ἐκείνῳ πτώματι, ἀκροώμενος τέλος ἂν ἡ καρδίᾳ του ἐπαλλεν ἀκόμῃ !

Περαιτέρω ἡ αἰμκσιὰ ἦτο σκοτεινότερα. Αἱ ἀμβλεῖαι ἀκτῖνες τῆς ἡμισελήνου, ἥτις ἤρξαντο τότε ἐξερχνιζομένη, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εἰσδύσωσι μέχρις ἐκεῖ.

Ὁ Νικόλαος Στάρκος εἶχεν ἤδη βραδέως ποιήσει τὸν κύκλον. Τὸ ζοφερόν οἰκοδόμημα ἐτήρει εἶδος παραδόξου σιγῆς· εἶχον ὀνομάσει αὐτὴν σ τ ο ι χ ε ι ω μ ε ν η ν· — ἐπικηλθε πρὸς τὴν δυτικὴν πρόσψιν· εἶτα, ἐπλησίασας τὴν θύραν ὅπως τὴν ἀπωθήσῃ, ἔαν ὑφ' ἐνὸς μόνον ἐκρατεῖτο μοχλοῦ, ὅπως τὴν βιάσῃ ἔαν ὁ μάνδαλος ἦν ἔτι ἐν τῇ συρτοδόχῃ τοῦ κλειθροῦ. Τότε ὅμως τὸ αἶμα ἀνῆλθεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς του· κατέστη ὡς λέγουσιν «ερυθροῦς», ἀλλ' ἐρυθροῦς ὡς πῦρ. Ἡ οἰκία αὕτη ἦν ἐπεθύμει νὰ ἐπισκεφθῇ ἀπαξ ἔτι, τῷ ἔφρασσε τὴν εἴσοδον. Τῷ ἐφαίνετο ὅτι ὁ πατήρ του, ἡ μήτηρ του ἔμελλον ν' ἀναφανῶσιν ἐπὶ τοῦ κατωφλίου μὲ τὰς χεῖ-

ρας τεταμένας, καταρώμενοι αὐτὸν, τὸν κακὸν υἱόν, τὸν κακὸν πολίτην, τὸν προδότην τῆς οἰκογενείας, τὸν προδότην τῆς πατρίδος !

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ θύρα ἠνεώγη αἰφνιδίως καὶ γυνὴ τις παρυσιάσθη ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ. Ἦν ἐνδεδυμένη κατὰ τὸν ἐγχώριον τῶν Μανικτῶν ἀμφιεσμένη, — ὑποχιδόνιον ἐκ μέλανος βαμβάκερου μὲ μικρὰν ἐρυθρὰν παρυφὴν, ἐσωκάρδιον σκοτεινοῦ χρώματος περισφίγγον τὸ σῶμα πλατὺν ὑπόφαιον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κεκρύφαλον περιδεδεμένον διὰ μεταξίνου μανδυλίου χρώματος τῆς ἐλληνικῆς σημαίας. Ἡ γυνὴ αὕτη εἶχε φυσιογνωμίαν ἀρρενωπὴν, μεγάλους μέλινους ὀφθαλμοὺς ζωηρότητος ὀλίγον ἀγρίας, καὶ χροιάν ἡλιοκαῆ ὡς ἡ τῶν ἀλιέων τῆς παραλίας. Τὸ ἀνάστημά της ἦν ὑψηλόν, εὐθυτενές, καίπερ τὴν ἡλικίαν πλέον ἢ ἐξηκοντοῦτις.

Αὕτη ἦτο ἡ Ἀνδρονίκη Στάρκου· ἡ μήτηρ καὶ ὁ υἱὸς πρὸ τοσοῦτου κεχωρισμένοι χρόνου σῶματι τε καὶ ψυχῇ ἦσαν τότε ἀπέναντι ἀλλήλων. Ὁ Νικόλαος Στάρκος δὲν ἤλπιζε νὰ ἴδῃ ἑαυτὸν πρὸ τῆς μητρὸς του . . . Ἐμεινεν ἐννεὺς ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει ταύτῃ. Ἡ Ἀνδρονίκη, τὸν βραχίονα πρὸς τὸν υἱὸν της τεταμένον ἔχουσα, ὥσει ἀπηγόρευσε αὐτῷ τὴν εἰς τὴν οἰκίαν της εἴσοδον, τὰς ἀκολουθοῦς μόνον λέξεις προέφερε διὰ φωνῆς καθιστώσης αὐτὰς τριμερᾶς, καὶ τοσοῦτω μᾶλλον καὶ ὅσον προήρχοντο ἐξ αὐτῆς.

— «Ποτὲ ὁ Νικόλαος Στάρκος δὲν θὰ ἐπαναθίσῃ τὸν πόδα εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν ! . . . Ποτέ !»

Καὶ ὁ υἱὸς καμφθεὶς ὑπὸ τὴν διαταγὴν ταύτην, ὑπεχώρησεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον. Ἐκείνη ἦτις τὸν εἶχε φέρει εἰς τὰ σπλάγχνα της τὸν ἐδίωκε τώρα ὡς διώκουσι προδότην. Ἡθέλησε τότε νὰ κάμῃ ἐν βῆμα πρὸς τὰ ἔμπρος . . . Κίνημα χειρὸς ἐνεργητικώτερον ἔτι, κίνημα κατάρρας τὸν ἐσταμάτησεν. Ὁ Νικόλαος Στάρκος ἐρίφθη πρὸς τὰ ὀπίσω, διεσκέλισε τὴν αἰμκσίαν· εἰσηλθεν αὖθις εἰς τὴν ἀτραπὸν τῆς ἀπορωγῆς ἀκτῆς καὶ κατήλθε μεγάλ-

λοις βήμασι χωρίς νὰ στραφῇ, ὥσει ἄο-
ρατος χεῖρ τὸν εἶχε ὠθήσει ἐκ τῶν ὤμων.

Ἡ Ἀνδρονίκη, ἀκίνητος ἐπὶ τοῦ κα-
τωφλίου τῆς οἰκίας της, τὸν εἶδεν ἐξαφ-
νιζόμενον ἐν τῷ μέσῳ τῆς σκοτίας.

Μετὰ δέκα λεπτά, ὁ Νικόλαος Στάρ-
κος, οὐδὲν πλέον διατηρῶν ἔχνος τῆς συγ-
κινήσεώς του, κατέστη καὶ πάλιν κύριος
ἐαυτοῦ, ἔφθασεν εἰς τὸν λιμένα ἔνθα ἐκά-
λεσε τὴν λέμβον του καὶ ἐπεβίβασθη. Οἱ
ὕπὸ τοῦ Γόζου συλλεγέντες δέκα ἄνδρες
εὐρίσκοντο ἤδη ἐπὶ τῆς σκολέβας.

Χωρίς λέξιν νὰ προφέρῃ ὁ Νικόλαος
Στάρκος ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος
τῆς Κ α ρ ὺ σ τ α ς καὶ δι' ἐνὸς σημείου
ἔδωκε τὴν διαταγὴν τοῦ ἀπόπλου. Τὸ
ἔργον ἐξετελέσθη ταχέως, καθόσον δὲν εἶ-
χον ν' ἀνεξιλιγῶσι τὰ προητοιμασμένα
πρὸς ἀπόπλου ἱστία. Ἡ ἀπόγειος αὐρ, ἥ-
τις ἤρξατο ὑψουμένη ἤδη, καθίστα εὐ-
χερῇ τὴν ἐκ τοῦ λιμένος ἐξοδον. Μετὰ
πέντε λεπτά ἡ Κ α ρ ὺ σ τ α διήρχετο
μετὰ σταθερότητος τὰς παρόδους σιωπη-
λῶς, χωρίς οὐδεμίαν κἀνφωνή νὰ ριθῇ ὑπὸ
τοῦ πληρώματος ἢ τῶν Βαϊτυλίων.

Ἄλλ' ἡ σκολέβα δὲν εἶχε διανύσει
μίλιον, ὅτε φλόξ ἐφώτισε τὴν κορυφὴν
τῆς κρημνώδους ἀκτῆς. Ἡ φλόξ αὕτη
προήρχετο ἐκ τῆς ἀπὸ θεμελίων καιομένης
οἰκίας τῆς Ἀνδρονίκης Στάρκου. Ἡ χεῖρ
τῆς μητρὸς εἶχεν ἀνάψει τὴν πυρκαϊάν
ταύτην. Δὲν ἤθελε νὰ μείνῃ ἔχνος τῆς οἰ-
κίας ἐν ἣ ὁ υἱὸς της εἶχε γεννηθῇ.

Ἐπὶ τρία ἔτι μίλλια ὁ κυβερνήτης δὲν
ἠδυνήθη νὰ ἀποσπάσῃ τὸ βλέμμα ἐκ τῆς
ἐπὶ τῆς μανικτικῆς γῆς καιομένης ἐκείνης
πυρᾶς, καὶ τὴν ἠκολούθησεν ἐν τῷ ζόφῳ
μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀναλαμπῆς της. — Ἡ
Ἀνδρονίκη τὸ εἶχεν εἰπεῖ :

— « Ποτὲ ὁ Νικόλαος Στάρκος δὲν θὰ
ἐπαναθέσῃ τὸν πόδα εἰς τὴν πκτρικὴν
οἰκίαν ! . . . Ποτέ ! »

Γ'. Ἑλλήνες κατὰ Γούρκων.

Ἐν τοῖς προῖστορικοῖς χρόνοις, ὅτε ὁ
στερεὸς τῆς σφαίρας φλοιὸς ἀφωμοιοῦτο

μικρὸν κατὰ μικρὸν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν
δυνάμεων ὑπερόχων, ποσειδωνεῖαν ἢ πλου-
τωνεῖαν, ἡ Ἑλλὰς ὤφειλε τὴν γέννησίν
της εἰς κατακλυσμὸν ἀπωθήσαντα τὸ
γῆινον τοῦτο τεμάχιον ἔνωθεν τῆς ἐπι-
πέδου τῶν ὑδάτων ἐπιφανείας, ἐν ᾧ ὁλό-
κληρος ἡπειρωτικὴ μερίς, ἥς αἱ κορυφαὶ
μόλις—ἐν σχήματι νήσων—ὑφίστανται ἔ-
τι, κατεποντίζετο ἐν τῷ Αἰγαίῳ. Ἡ Ἑλ-
λὰς τῷ ὄντι ἐκτείνεται ἐπὶ τῆς ἡφαιστεί-
ου γραμμῆς τῆς διηκούσης ἀπὸ Κύπρου
μέχρι Τροσκάνης. (8)

Φαίνεται ὅτι οἱ Ἕλληνες μετέχουσι
τῆς ἀσταςίας τοῦ ἐδάφους τῆς χώρας των
ἐν τῷ ἐνστίκτῳ τῆς φυσικῆς τε καὶ ἡθι-
κῆς ἐκείνης ἐνεργητικότητος, ἥτις δύνα-
ται νὰ τοὺς ὀδηγήτῃ εἰς πράξεις ὑψίστου
ἡρωϊσμοῦ. Οὐδὲν ἥττον ἀληθὲς ἔστιν ὅ-
τι, χάρις εἰς τὰ φυσικὰ αὐτῶν προτερή-
ματα, θάρρος ἀδάμαστον, αἰσθημα πα-
τριωτισμοῦ, ἀγάπην πρὸς τὴν ἐλευθερίαν,
κατέστησαν ἱκανοὶ ν' ἀποτελέσωσι κράτος
ἀνεξάρτητον συγκείμενον ἐξ ἐπαρχιῶν πρὸ
τόσων αἰῶνων ὑπὸ τὴν ὀθωμανικὴν δε-
σποτείαν διατελουσῶν. Ἡ χώρα αὕτη
πελασγικὴ κατὰ τοὺς παναρχαίους χρό-
νους, κατοικουμένη δὴλον ὅτι ὑπὸ ἁσια-
τικῶν φύλων, ἑλληνικὴ ἀπὸ τοῦ **ΙΣΤ'**.
μέχρι τοῦ **ΙΔ'** αἰῶνος πρὸ τῆς χριστια-
νικῆς ἐποχῆς, ἅμα τῇ ἐμφανίσει τῶν Ἑλ-
λῆνων, ὧν μία φυλὴ, οἱ Γ ρ α ι κ ο ἰ , ἐ-
πέπρωτο νὰ τῇ δώσῃ τὸ ὄνομά της,—κα-
τὰ τοὺς μυθικοὺς σχεδὸν ἐκείνους χρόνους
τῶν Ἀργοναυτῶν, τῶν Ἡρακλειδῶν καὶ
τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου—ἀληθὲς ἑλληνικὴ
τέλος, ἃ ὁ τοῦ Λυκούργου μετὰ τοῦ
Μιλτιάδου, Θεμιστοκλέους, Ἀριστείδου,
Λεωνίδου, Αἰσχύλου, Σοφοκλέους, Ἀρι-
στοφάνους, Ἡροδότου, Θουκυδίδου, Πυ-
θαγόρου, Σωκράτους, Πλάτωνος, Ἀριστο-
τέλους, Ἰπποκράτους, Φειδίου, Περικλέ-

(8) Σ.—Καθ' ἣν ἐποχὴν λαμβάνει χώραν ἡ
ἀνὰ χεῖρας ἱστορία ἡ νῆσος Σαμοθράκη εἶχε
γεῖναι θύμα ὑποχρονίων ἐκρήξεων. Ἡ Βοστί-
σα καὶ αἱ Θῆβαι ἐν ἔτει 1661, ἡ Ἀγία Μαύ-
ρα, κατηρημώθησαν ὑπὸ τῶν γηίνων δονήσεων.

ους, Ἀλκιβιάδου, Πελοπίδου, Ἐπικρι-
νώνδου, Δημοσθένους· εἶτα μακεδονικὴ
μετὰ τοῦ Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου, κκ-
τέστη τέλος Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία ὑπο τὸ
ὄνομα Ἀχαΐα, 146 π. χ. ἔτη καὶ ἐπὶ πε-
ριόδου τεσσαρῶν αἰώνων.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης διαδοχικῶς
ἀρπαγεῖσα ὑπὸ τῶν Βισιγόθων καὶ τῶν
Βανδάλων, τῶν Ὀστρογόθων καὶ τῶν
Βουλγάρων, τῶν Σλαύων καὶ τῶν Ἀρά-
βων, τῶν Νορμανδῶν καὶ τῶν Σικελῶν
κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν σταυροφόρων περὶ
τὰς ἀρχὰς τοῦ **III'** αἰῶνος, διαιρεθεῖσα
εἰς μέγαν ἀριθμὸν τιμαρίων κατὰ τὸν
III'· ἡ χώρα αὕτη, τσακῦτι παθοῦσα
κατὰ τε τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν νεωτέραν
ἐποχὴν, κληθῆναι εἰς τὴν ἐσχάτην ἀθλι-
ότητα μετὰ τῶν χειρῶν τῶν Τούρκων
καὶ ὑπὸ τὴν μουσουλμανικὴν δεσποτείαν.
Ἐπὶ δικησία σχεδὸν ἔτη, δύναται τις εἰ-
πεῖν, ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος ζωὴ ἦν
ἀπολύτως ἐσθραμένη· ὁ δεσποτισμὸς τῶν
ὀθωμανῶν ὑπαλλήλων τῶν ἀντιπροσωπευ-
όντων ἐν αὐτῇ τὴν ἐξουσίαν ὑπερέβαινε
πᾶν ὄριον. Οἱ Ἕλληνες δὲν ἦσαν μῆτε
προσηρτημένοι, μῆτε ὑποδεδουλωμένοι,
μῆτε κἂν ἡττημένοι· ἦσαν δοῦλοι κύπτον-
τες ὑπὸ τὴν ῥάβδον τοῦ Π α σ σ α, μετὰ
τοῦ Ἰ μ α ὡ ἡ ἱερῶς εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ τοῦ
ν τ ζ ε λ α τ ο υ (9) ἡ δημίου εἰς τ' ἀρι-
στερά του.

Ἐν τούτοις πᾶσα ὑπαρξίς δὲν εἶχεν ἔ-
τι ἐγκαταλείπει τὴν φθίνουσαν ταύτην
χώραν, καίπερ σφαδάζουσιν ὑπὸ τὸ μέγε-
θος τῆς καταθλίψεως. Οἱ Μαυροβούνιοι
τῆς Ἡπείρου ἐν ἔτει 1766, οἱ Μανιάται,
τῷ 1769, οἱ Σουλιῶται τῆς Ἀλβανίας,
ἀνέκυψαν τέλος καὶ ἀνεκήρυξαν τὴν ἀνε-
ξαρτησίαν των· ἀλλὰ τῷ 1804 πᾶσαι αἱ
ἀπόπειραι αὐταὶ ὀριστικῶς συνεθλίβησαν
ὑπὸ Ἀλῆ τοῦ ἐκ Τεσελένης, πασσᾶ τῶν
Ἰωαννίνων.

(Ἐπεταὶ συνέχεια).

(9) Diellah.

Utrici

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ

Ὁ λέων εἶναι τὸ ἰσχυρότερον, φοβερώ-
τερον καὶ θαρραλεώτερον πάντων τῶν ζώ-
ων, ὅθεν καὶ βασιλεὺς αὐτῶν καλεῖται.
Τὸ χρῶμα αὐτοῦ μεταλλάσσει ἀπὸ τοῦ ὤ-
χρολεύκου ἐπὶ τὸ μελανῶς κίτρινον ἢ τὸ
μέλαν. Ἡ οὐρά του ἀπολήγει εἰς παχὺ
κόρυμβον. Τὸ ἄρρεν φέρει ἀπὸ τοῦ τετάρ-
του ἔτους χαίτην, ἣτις καλύπτει τὴν κε-
φαλὴν, τὸν τράχηλον καὶ τοὺς ὤμους,
καὶ δίδει αὐτῷ μεγαλοπρεπὴ ὄψιν· παρὰ
δὲ τῇ λεαίνῃ ἀντὶ τοῦ κοσμήματος τού-
του ὑπάρχει μόνον εἰς κόρυμβος ἐπεκτείν-
ων τρίχας εἰς τὸ στῆθος. Ὀργιζόμενος ὁ
λέων ἀνορθοῖ καὶ τινάσσει ἰσχυρῶς τὴν
χαίτην ἣτις διακρίνει αὐτὸν ἀπὸ πάντων
τῶν αἰλουροειδῶν. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ εἶναι
μεγάλῃ καὶ ἀσυμμέτρως παχεῖα, τὸ πρό-
σωπον σχεδὸν τετράγωνον, ὁ ὀφθαλμὸς
βλοσυρὸς μὲ στρογγύλην κόρην, ἡ ρίς εὐ-
θεῖα, ὁ τράχηλος ἰσχυρὸς καὶ ἡ γλῶσσα
τόσφ τραχεῖα ὥστε δι' ἀπλῆς λείψεως
δέρμα τε καὶ κρέας ἀπὸ τῶν ὀστέων ἀ-
πολεπίζει. Τὸ βλέμμα αὐτοῦ προδίδει σο-
βαρότητα, ὑπερηφάνειαν θαρραλεότητα
καὶ συναισθήσιν ἰσχύος· αἱ κινήσεις του
εἰσὶ ζωηραί, ελαφραί καὶ εὐστροφοί. Ὁ-
ταν τὴν τρομερὰν αὐτοῦ ἐκβάλλῃ φωνὴν,
ἐκπλήσσονται τὰ ζῶα πανταχόθεν, καὶ ἐν
τῇ πτοήσει αὐτῶν δὲν γνωρίζουσι ποῦ νὰ
φύγωσι. Ταυτὴν δύναμιν κέκτηται, ὥ-
στε, διὰ τῆς οὐρᾶς ῥίπτει κατὰ γῆς τὸν
ῥωμαλεώτατον ἄνδρα, βαρύτερον βούβη-
λον δύναται μέχρι σημαντικῆς ἀποστά-
σεως νὰ συμπερασύρῃ. Ἴππον ἐπὶ τῶν νώ-
των βρατάζων δύναται ἐπὶ ὀλοκλήρους
ῥας νὰ μεταφέρει. Ἀπλοῦν κτύπημα διὰ
τοῦ ποδὸς καταφέρων καθέκλει ἀμέσως
τοὺς μυῶνας εἰς τεμάχια.

Τὸ βάδισμα αὐτοῦ εἶναι βραδὺ καὶ ἀ-
γέρωχον, δύναται δὲ νὰ κάμῃ πηδήματα
τριάκοντα ποδῶν. Δὲν ἀρπάζει τὸ ζῶον
πρὸς ὃ ὁ σκοπὸς του εἶναι ἐστραμμένος,
σπανίως δὲ διανοεῖται μακρὰν καταδίω-